

Monument verenigt lotgenoten

DOOR ERIC VAN DORST

REPORTAGE
MONUMENT

Families van een vliegtuigbemanning wier missie in 1943 dramatisch verliep, correspondeerden daarna met elkaar.

Vervolgens bleef het decennia stil. Tot Roy Göttgens nabestaanden in de VS benaderde over een nieuw oorlogsmonument in Beek.

Missie 42-29971 duurde nog geen drie uur

- 10.44 uur: Pilot Vernon Cole stijgt op vanaf vliegveld Thurleigh in Engeland. Aan boord zijn zeven zware bommen om lagerfabrieken in Schweinfurt te raken.
- 10.45: Toestellen voegen zich in een armada die vanaf diverse vliegvelden is opgestegen. Meerdere toestellen ter bescherming moeten door dichte mist of desoriëntatie snel weer terugkeren.
- 12.50: De B-17's bereiken Zeeland en vliegen verder over België, niet gehinderd door luchtafweer.
- 13.11: Een raket raakt Coles toestel bij Hasselt. Sergeant Donald Richardson (22) is onmiddellijk dood.
- 13.12: Sergeant Robert Folk (22) checkt de schade en raakt door zuurstofgebrek bewusteloos. Tweede luitenant Joseph Columbus (22) duwt hem met zijn parachute het toestel uit en landt net als tweede luitenant Charles Kuehn (22) in Eisden bij Maasmechelen.
- 13.15: Explosie in het vliegtuig zuidelijk van Sittard. Sergeant Robah Shields (24) komt om. Luitenant Robert Partridge (25) en de sergeanten Adrian Wright (20) en Irving Mills (23) worden uit het toestel geslingerd, maar landen veilig. Luitenant Vernon Cole (24) belandt in Geleen in een boom en overleeft het niet.
- 13.30: Sergeant Frederick Zumpf (19) zit beklemd en overlijdt in Beek bij de crash.

BEEK

Met tranen in zijn ogen staart Dick Folk strak naar de gedenkplaquette. Zijn vader, korpelenschutter Robert D. Folk (22) uit Calhoun County in Michigan, wordt er als vijfde op genoemd. Ook zijn zus Susan Linton-Folk geeft haar emoties de ruimte. Op een wei in Beek, duizenden kilometers van huis, komt het verleden van hun vader tot leven in een monument. Hier vechten schuldgevoel en dankbaarheid om voorrang. „Waarom is onze vader levend teruggekomen en anderen niet”, vraagt Dick zich af. Het antwoord gaat hij niet krijgen, zelfs niet van Roy Göttgens, secretaris van de Stichting Herdenking Oorlogsslachtoffer. Twee jaar zocht hij met hulp van medebestuurder Jos Eggen uit wat er op 14 oktober 1943, vandaag precies 74 jaar geleden, allemaal misging met 42-29971.

Kroniek

Die noodlottige vlucht van de Boeing B-17F met haar tien bemanningsleden heeft Göttgens minutieus vastgelegd in de kroniek *Gedonder in de Hemel*. Het is ook de titel van het bijzondere monument dat vandaag wordt onthuld als eerbetoon aan de soldaten. Göttgens legde contact met al hun nazaten, 37 zijn er vandaag bij de onthulling aanwezig. Onder hen de 92-jarige weduwe van luitenant en copiloot Bob Partridge, toen 25 lentes jong. Dick Folk spreekt over zijn vader: „Hij vertelde ons als kinderen wel

over zijn internering in Duitsland, maar nooit over zijn missies. Ik denk dat hem dat was opgedragen.” Driekwart eeuw later valt voor hen een niet eerder geschreven boek open. Göttgens nam in oktober vorig jaar ook met Susan contact op, waardoor een puzzel in elkaar viel. „Na de dood van mijn moeder vond ik wel honderd brieven uit de jaren vijftig, van relaties van de tien bemanningsleden. Die hadden destijds dus contact met elkaar, maar ik wist niet waar ik nabestaanden kon vinden”, vertelt ze geëmotioneerd.

Dankbaarheid

Dat zoekwerk werd dus in Beek verricht. „Ik begreep eerst niet waarom iemand zich zoveel moeite deed, maar nu wel. Mensen tonen zich dankbaar dat onze ouders bereid waren hun leven te geven voor hun vrijheid.” Susan, lerares van beroep, hoopt vandaag Sarah Coenen te ontmoeten, de scholiere die dit onder woorden bracht in de korte maar krachtige zin die is gegraveerd in de bank bij het monument. Göttgens heeft met de kinderen van Robert Folk enkele belangrijke plekken bezocht. Zoals het voormalig stationnetje in Eisden bij Maasmechelen, waar hun vader en twee kompanen met hun parachute uit het door Duitse jagers geraakte vliegtuig sprongen. Ze waren ook bij de gevangenis in Hasselt, waar de krijgsgevangenen Amerikanen werden ondergebracht in afwachting van deportatie naar een interneringskamp in Zuid-Duitsland. Nog meer indruk maakte het oorlogskerkhof in Margraten, waar ze de graven van twee van de vier over-

leden bemanningsleden bezochten: Robah Shields (24) en Frederick Zumpf (19) de jongste aan boord. Susan huilt als ze haar waardering probeert te verwoorden voor de adoptie door Nederlanders van de duizenden oorlogsgraven. Juist heel nuchter vertelt de nu 88-jarige Beekenaar Jean Stassen over die veertiende oktober. „Ik was veertien en had als kolonleesjongen op de Maurits vroege dienst. We zouden om kwart voor drie worden afgevoerd, maar moesten voor twee uur nog de schuilkamer in. Collega's uit Beek die ons aflossen, vertelden dat ze langs onze boerderij waren gefetst en dat er een bom dwars door het dak was gevlogen.” De beginjaren zestig gesloopte boerderij lag nabij de plek waar nu de brandweerkerk is. Het 750 kilo zware projectiel was afkomstig van het even later gecrashte vliegtuig. Stassen: „De bom was niet afgegaan en lag in de aardappelkelder. Daar schuilen we 's nachts omdat er stro op de grond lag. Maar mijn moeder had met drie broertjes, een zusje en

een inwonende postbode gekozen voor een andere ruimte. Gelukkig anders waren ze dood geweest.” Iedereen moest het huis verlaten en de bom bleef negen dagen onaangevoerd, omdat rekening werd gehouden met een tijdmechanisme.

Rillingen

Hoewel Göttgens na uitvoerig bronnonderzoek stelt dat de crash om 13.30 uur heeft plaatsgehad, houdt Stassen het puttend uit zijn nog best goed functionerend geheugen op een halfuur later. „Het klinkt gek, maar rond twee uur heb ik toen rillingen over mijn hele lijf gehad. Dat moet een voorgevoel zijn geweest, ik kan het niet anders verklaren.” Hoe zeker zijn alle feiten na zoveel decennia? Zelf bemerkte Göttgens twee jaar geleden dat de datum van de crash op een herdenkingssteen bij de Sint Martinuskerk niet correct was: 24 in plaats van 14 oktober. Maar fijnslijperij is zeker nooit zijn doelstelling geweest van dit project, een gevolg van het besluit van de stichting drie jaar geleden om ook andere Beekse oorlogsslachtoffers dan Joden en Sinti een gepast eerbetoon te gaan geven. „Het was mij er vooral om te doen de bevrijders ervoor te waarderen dat wij nu geen Duits praten. Maar ook om nabestaanden een stukje van de puzzel aan te reiken en met elkaar in contact te brengen.” Susan Folks echtgenoot Mike vindt dat daar best weer iets voor mag worden teruggehaald. „Van mij mogen ze bij ons voor Roy ook een monument oprichten.”

Reageren?

eric.vandorst@delimburger.nl

Beekenaar Roy Göttgens

„**Het was mij er vooral om te doen de bevrijders ervoor te waarderen dat wij nu geen Duits praten.**”

Luitenant blijkt springlevend

Na de crash nabij de Bourgogne-straat ontlofte er nog munitie. Dus hield Alphonse Demandt gepaste afstand tot het brandende wrak. Een arm en hand staken uit de resten van de romp. Buiten het toestel lag op de onheilsplek een officierspet. De eigenaar van garage- en taxibedrijf EBAD raapte het hoofddeksel op en nam het mee naar huis. Er bleek een naamkaartje in te zitten. Kennelijk had luitenant en navigator Charles Kuehn (22) de pet gedragen.

Demandt ging ervan uit dat Kuehn een van de omgekomen bemanningsleden was en nam zich voor diens familie te achterhalen om te vertellen wat hij had gezien. Door drukke werkzaamheden gaf hij pas in 1951 uitvoering aan dat voornemen, met een door zijn zoon Albert geschreven brief aan *The New York Times*, in een poging zo de nabestaanden te achterhalen. Een Amsterdamse medewerker van cruiseschip Nieuw Amsterdam las aan boord het artikel met de door Demandt ondertekende brief. Hij stuurde hem een kaartje om hem daarop attent te maken en sloot het artikel in. Acht dagen later stuurde ook ene Charles Kuehn Demandt een brief om te reageren op zijn doodverklaring in *The New York Times*. De luitenant meldde dat hij met zijn gezin in Amerika leefde, gezond en wel, op Chandler Avenue 106 in Staten Island.

Kuehn wilde wel graag weten hoe ver Beek van Belgisch Eisden lag. Daar was hij met zijn parachute uit het vliegtuig gesprongen en krijgsgevangen gemaakt. Tevens corrigeerde hij de datum van de crash. Niet 24 oktober, zoals Alphonse Demandt in de krant had vermeld, maar 14 oktober. De pet was tijdens zijn sprong in het vliegtuig achtergebleven en er kort voor de crash in Beek uitgeslingerd. De meeste details van het opmerkelijke verhaal stonden al in het *Limburgsch Dagblad* van 13 oktober 1951 en werden door Alphonse Demandts schoon-

DUTCH THANK FLIER SHOT DOWN IN 1943

Send 'Visiting Card' of Staten Island Man, Who Recalls His Bailing Out After Attack

A letter has come from Beek, a modest mining community in the rolling green countryside of Limburg, a few miles from the ancient city of Maastricht, in the Netherlands.

It reads: "Dear Sir: "8 Years ago, a flying machine has been falling down in the surroundings of my village. It was exactly the 24 October 1943. "My father has found this visiting card and his cap. The flying machine has taken fire and also Lieutenant Charles R. Kuehn is burning. "I will tell the family of this brave man that his son and/or his husband is dying in Beek, my village. "We owe this man and all the men of the U. S. Army everything. They have given their life to gain the victory and to liberate our province. "Please, Dear Sir, will you print this in your newspaper, and will you send this card to his family. With Kind Regard, ALB. DEMANDT, Maastr. Laan 5 Beek, Holland."

On Oct. 14, 1943, a B-17 heavy bomber of the United States Eighth Air Force took off from an airstrip at Thurleigh in Bedfordshire, England, on a mission to Schweinfurt, Germany. It was fiercely at-

dochter Thea in 2016 nog eens uitgebreid verwoord in een gesprek met Roy Göttgens. Diens telefoontje om over het verleden te praten zette haar aan nog eens goed in de spullen van haar twintig jaar geleden overleden man te neuzen. De pet van Kuehn kwam niet boven water, wel een blauwe van EBAD met visitekaartje van Albert en de correspondentie van 66 jaar geleden. Een set kopieën wil ze vandaag overhandigen aan de nazaten van Charles Kuehn. De originele stukken worden mogelijk nog in Beek tentoongesteld.

Dick Folk en zijn zus Susan bij het monument dat onder meer ter nagedachtenis van hun vader Robert is gemaakt. Op de achtergrond staan hun partners Mike (links) en Jan Roy Göttgens (achter Susan) en Jos Eggen (rechts) komen aanlopen. FOTO'S ANNEMIK MOMMERS

PSYTRC
Psychotrauma Expertise Centrum

Hét Expertisecentrum voor effectieve & kortdurende behandeling van Posttraumatische Stress-Stoornis zoekt

enthousiaste GZ- & Basispsychologen
voor haar vestiging Weert.

www.psytrc.com | info@psytrc.com | 085 - 303 4444